

บทที่ 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์

เศรษฐศาสตร์ มาจากคำภาษากรีก *oikonomia* ซึ่ง

แปลว่าการจัดการครัวเรือน

oikos แปลว่าบ้าน

และ *nomos* แปลว่า จารีตประเพณีหรือกฎหมาย

เศรษฐศาสตร์ คือ หมายถึงอะไร

เศรษฐศาสตร์ หมายถึงต้องจัดสรรทรัพยากรที่มีอย่างจำกัดไปผลิตสินค้าต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ซึ่งมีอยู่อย่างไม่จำกัดให้ได้รับความพอใจสูงสุด หรือเกิดประโยชน์สูงสุด

ทรัพยากรทางเศรษฐศาสตร์

1. มนุษย์

2. ไม่ใช่มนุษย์

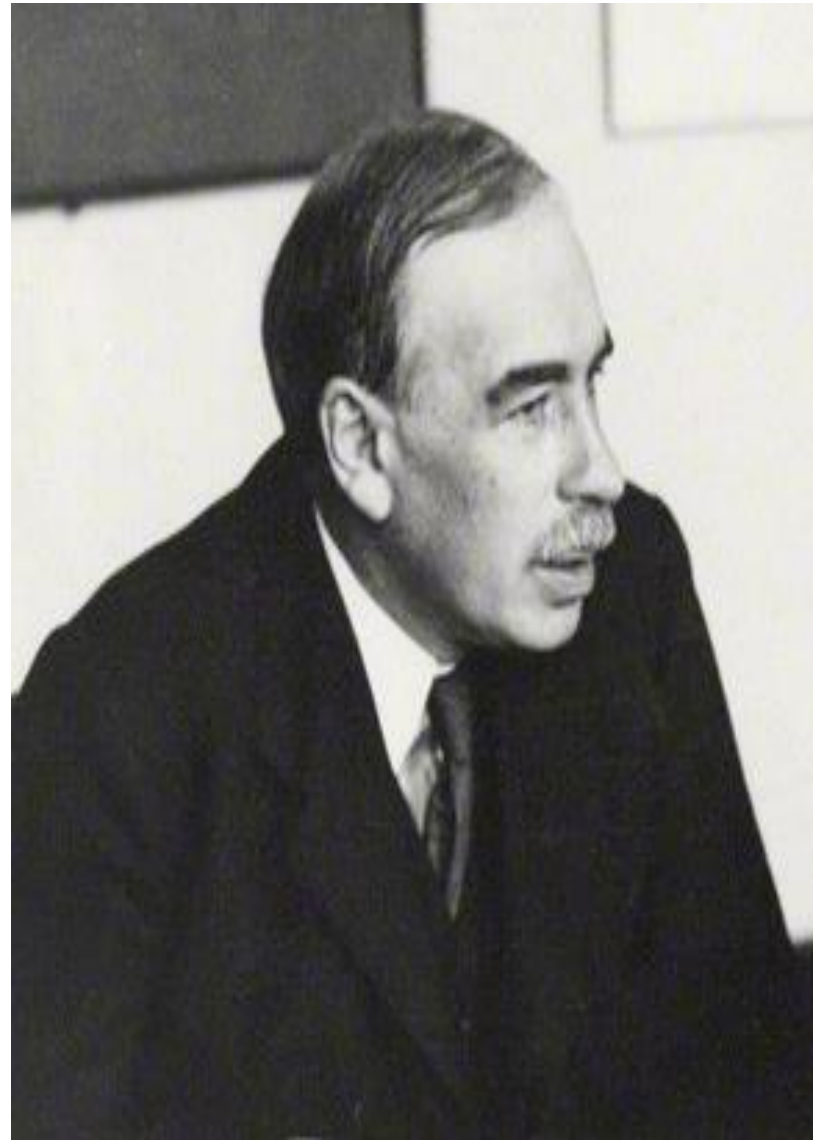
- มนุษย์ทำ (เศรษฐทรัพย์)
- ธรรมชาติให้มา (ทรัพย์เสรี)

ที่มาของวิชาเศรษฐศาสตร์

บุคคลที่วางรากฐานวิชาเศรษฐศาสตร์ คือ ออแต็ม สมิท (ADAM SMITH) ชาวสกอตแลนด์ ผู้เขียนหนังสือ “THE WEALTH OF NATIONS” และเสนอ นโยบายเสรีนิยม (LAISSEZ FAIRE) ที่เห็นว่ารัฐบาลควรเข้ามาแทรกแซงระบบเศรษฐกิจให้น้อยที่สุด ซึ่งท่านได้รับการยกย่องว่าท่านเป็นบิดาของวิชาเศรษฐศาสตร์

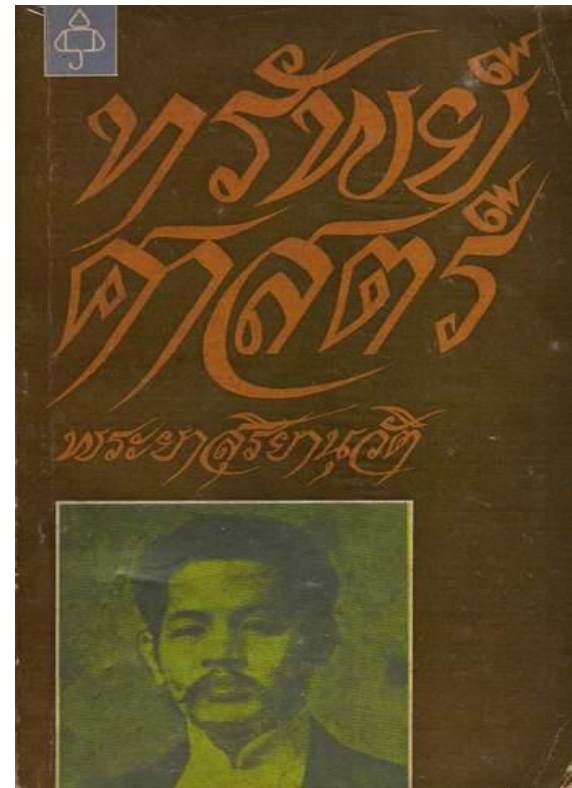
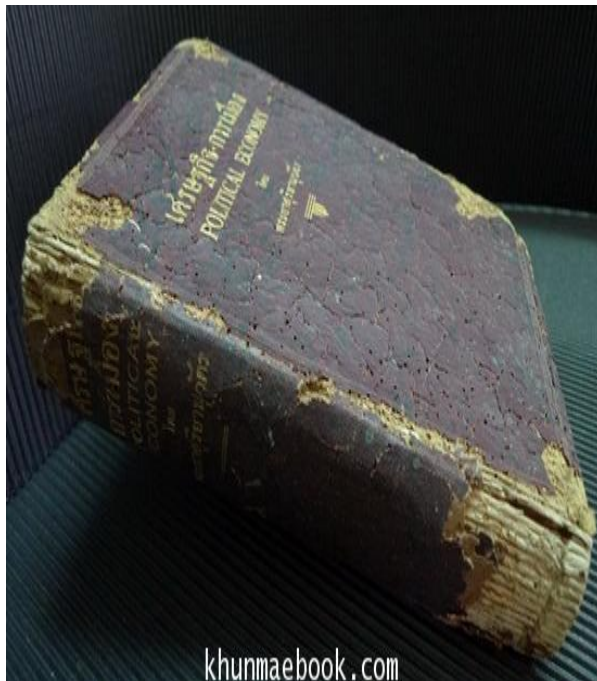

บุคคลอีกท่านที่มีส่วนสำคัญในการ
วางรากฐานทางด้านเศรษฐศาสตร์
คือ จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์
(JOHN MAAYNARD KEYNES)
ชาวอังกฤษ ผู้เขียนหนังสือ
“THE GENERAL THEORY OF
EMPLOYMENT, INTEREST AND
MONEY” และเสนอแนวคิดที่ว่า
รัฐบาลควรเข้ามาแทรกแซงระบบ
เศรษฐกิจมากขึ้น

ความเป็นมาของเศรษฐศาสตร์ในประเทศไทย

- ตำราเศรษฐศาสตร์เล่มแรกของไทยคือ ทรัพย์ศาสตร์ เรียบเรียงโดยพระยาสุริยานุวัตร

ความต้องการ > ทรัพยากร

เกิดความขาดแคลน

ทำการเลือกภายใต้ทรัพยากรที่มีอยู่นั้น

ศึกษาเศรษฐศาสตร์

แขนงของเศรษฐศาสตร์

1. เศรษฐศาสตร์จุลภาค (MICROECONOMICS) เป็นแขนงวิชา
ที่ศึกษาเศรษฐศาสตร์ในระดับหน่วยย่อย เช่น การศึกษา
พฤติกรรมของตลาด, กลไกราคา, ทฤษฎีราคา

2. เศรษฐศาสตร์มหภาค (MACROECONOMICS) เป็นแขนง
วิชาที่ศึกษาเศรษฐศาสตร์ในระดับส่วนรวมหรือระดับประเทศ
เช่น การศึกษา ทฤษฎีรายได้ประชาชาติ, ภาวะการจ้างงานของ
ประเทศ

ปัจจัยการผลิตที่นำมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ

แบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ

- ที่ดิน (Land)
- แรงงานหรือทรัพยากรมนุษย์หรือทุนมนุษย์ (Labor or Human resource or Human capital)
- ทุนหรือสินค้าทุน (Capital or Capital Goods)
- ผู้ประกอบการ (entrepreneur)

ที่ดิน (Land)

- รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติอื่นๆ เช่น ป่าไม้
แร่ธาตุ สัตว์ป่า สัตว์บก สัตว์น้ำ
ความอุดมสมบูรณ์ของดิน ปริมาณน้ำฝน ฯลฯ
- มนุษย์สร้างขึ้นไม่ได้ แต่สามารถ
ปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นได้
- ค่าตอบแทน : ค่าเช่า (Rent)

แรงงานหรือทรัพยากรมนุษย์หรือทุนมนุษย์ (Labor or Human resource or Human capital)

- แรงกาย แรงใจ รวมถึงสติปัญญา ความรู้
ความสามารถ และความคิดที่ใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ
- แบ่งเป็น 3 ประเภท คือ แรงงานมีฝีมือ
แรงงานกึ่งมีฝีมือ และแรงงานไร้ฝีมือ
- ค่าตอบแทน : ค่าจ้าง หรือเงินเดือน (Wage and Salary)

ทุนหรือสินค้าทุน (Capital or Capital Goods)

- สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้ร่วมกับปัจจัยการผลิตอื่นๆ เพื่อผลิตสินค้าและบริการ
- แบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สิ่งก่อสร้าง และ เครื่องมือเครื่องจักร
- ค่าตอบแทน : ดอกเบี้ย (Interest)

ผู้ประกอบการ (entrepreneur)

- ทำหน้าที่ในการวางแผนและกำหนดนโยบายในการผลิต
- ภาระความเสี่ยงทางการผลิตและการตลาด
- ค่าตอบแทน : กำไร (Profit)

ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

- ผลิตอะไร (What to produce ?)
- ผลิตอย่างไร (How to produce ?)
- ผลิตเพื่อใคร (For whom to produce ?)

ระบบเศรษฐกิจ

หน่วยเศรษฐกิจที่รวมตัวเป็นกลุ่มสถาบันทางเศรษฐกิจ (Economic Institutions) โดยจะมีการแบ่งงานกันทำตามความถนัดของแต่ละหน่วย ทุกหน่วยจะต้องประสานงานกัน ดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจภายใต้ระเบียบข้อบังคับต่างๆ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และกฎหมายอันเดียวกัน

ระบบเศรษฐกิจ

แบ่งได้ 3 ระบบใหญ่ ๆ คือ

- ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism)
- ระบบเศรษฐกิจแบบวางแผนจากส่วนกลาง
(Central Planning System)
- ระบบเศรษฐกิจแบบผสม
(Mixed Economy)

1. ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism)

- ระบบเศรษฐกิจแบบเสรีนิยม (Free - Enterprise System) หรือ ระบบตลาด (Market System)
- ลักษณะสำคัญ
  - กรรมสิทธิ์ในทรัพยากรเป็นของเอกชน
  - เสรีภาพในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ
  - มีกำไรเป็นเครื่องจูงใจ
  - รัฐบาลจะไม่เข้าแทรกแซงโดยไม่จำเป็น
  - ระบบราคา : แก้ปัญหาพื้นฐาน

ผลิตอะไร

การแก้ปัญหาพื้นฐาน

เลือกผลิตสินค้าที่มีความต้องการมาก

ราคาสินค้าสูง

เปรียบเทียบกับต้นทุนการผลิต

มีกำไร

ผลิต

● ผลิตอย่างไร

- ผู้ผลิตต้องการกำไรสูงสุด
- แต่ไม่สามารถตั้งราคาได้ตามต้องการ
- ลดต้นทุนการผลิตเพื่อให้ได้กำไรเพิ่มขึ้น
- มองราคาปัจจัยการผลิต และวิธีการผลิต

ผลิตเพื่อใคร

ความสามารถในการจ่ายของบุคคล

รายได้มาก จ่ายได้มาก
รายได้น้อย จ่ายได้น้อย

การเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิต

ราคาของปัจจัยการผลิต

ข้อดี :ระบบทุนนิยม

- มีแรงจูงใจในการผลิต
- มีการปรับปรุงเทคนิคการผลิตให้มีประสิทธิภาพ เพื่อลดต้นทุนการผลิต
- มีการจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพ และมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย

ข้อเสีย :ระบบทุนนิยม

- การกระจายผลผลิตหรือกระจายรายได้ ไม่เท่าเทียมกัน
- อาจเกิดการผูกขาดขึ้นได้ในระบบเศรษฐกิจ

2. ระบบเศรษฐกิจแบบวางแผนจากส่วนกลาง (Central Planning System)

- ลักษณะสำคัญ : รัฐเป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตต่างๆ รวมถึงแรงงาน
- การแก้ปัญหาพื้นฐาน : รัฐบาลเป็นผู้กำหนดนโยบาย

ข้อดี : ข้อเสีย ระบบเศรษฐกิจแบบวางแผนจากส่วนกลาง

ข้อดี

- ก่อให้เกิดความเสมอภาค : การบริโภค การมีรายได้ การมีงานทำ
- มีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

ข้อเสีย

- ขาดเสรีภาพในทางเศรษฐกิจ
- ประชาชนขาดแรงจูงใจในการแสวงหารายได้
- ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปได้ช้าๆ

3. ระบบเศรษฐกิจแบบผสม (Mixed Economy)

การแก้ปัญหาพื้นฐาน

- กลไกราคาและการวางแผนจากส่วนกลาง

ทุนนิยม + การวางแผนจากส่วนกลาง

1. เอกชนทำ

2. เอกชนทำ(รัฐคุม)

3. เอกชน+รัฐ

4. รัฐ

กิจกรรมทางเศรษฐกิจ

และ

กระแสหมุนเวียนของกิจกรรมเศรษฐกิจ

- กิจกรรมทางเศรษฐกิจ
: การบริโภค การผลิต การแลกเปลี่ยน
และการจำแนกแจกจ่าย
- ผู้ดำเนินกิจกรรม → หน่วยเศรษฐกิจ
: ผู้บริโภค ผู้ผลิต เจ้าของปัจจัยการผลิต รัฐบาล

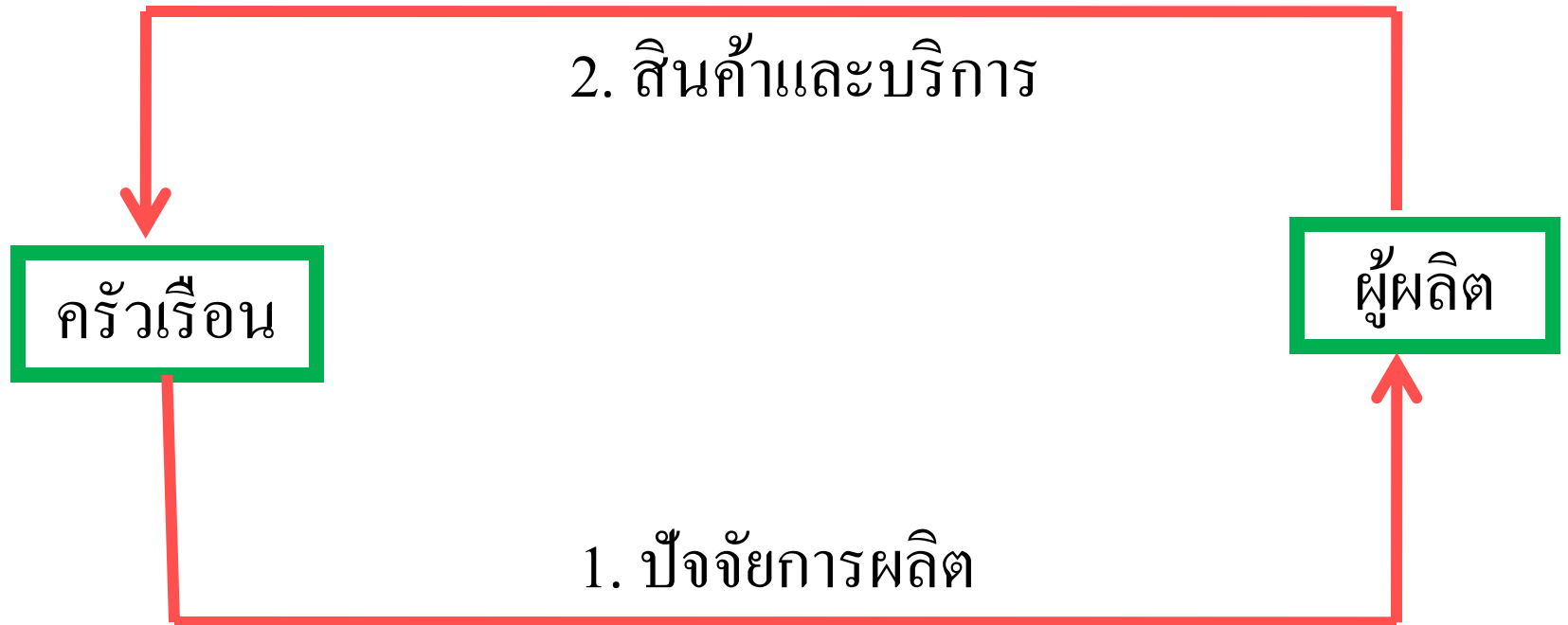
- กระแสหมุนเวียนของกิจกรรมเศรษฐกิจ

- ค่ำวเรือน → ผู้บริ โภค เจ้าของปัจจัยการผลิต

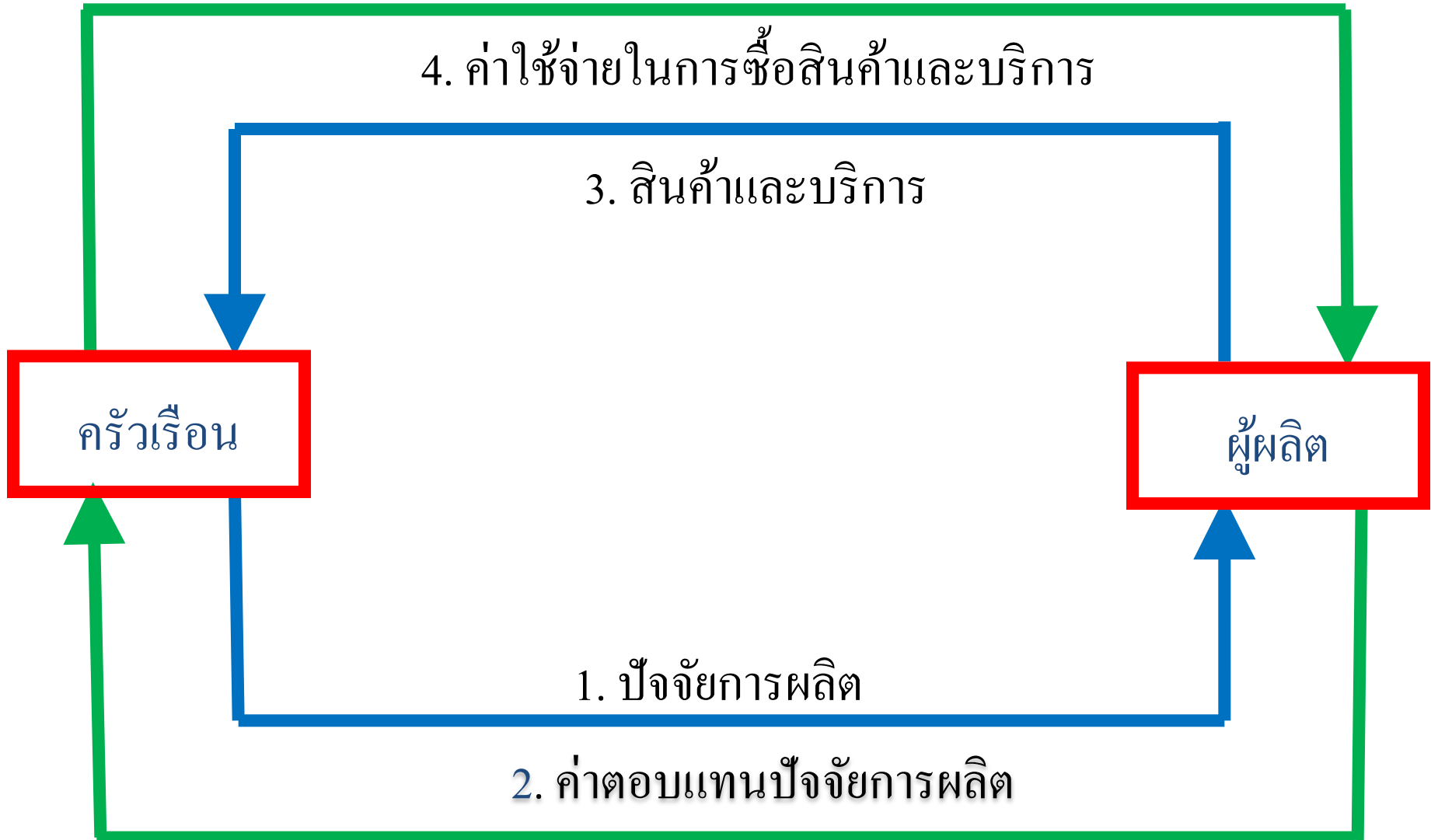
- ผู้ผลิต → ธุรกิจผู้ผลิตสินค้า

- รัฐบาล

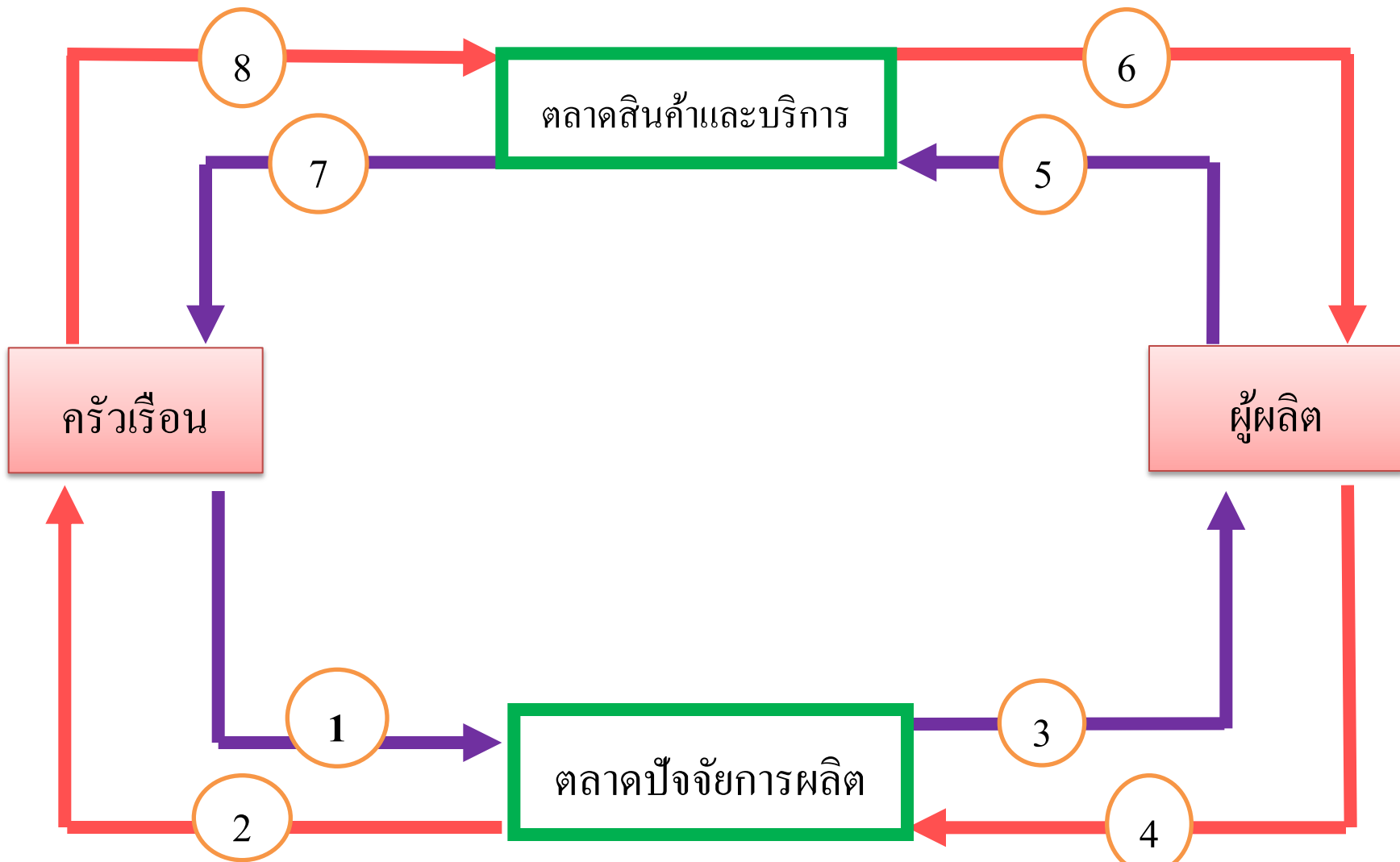
ระบบเศรษฐกิจแบบแลกเปลี่ยนโดยตรง หรือ
แลกเปลี่ยนของต่อสิ่งของ (Barter System)

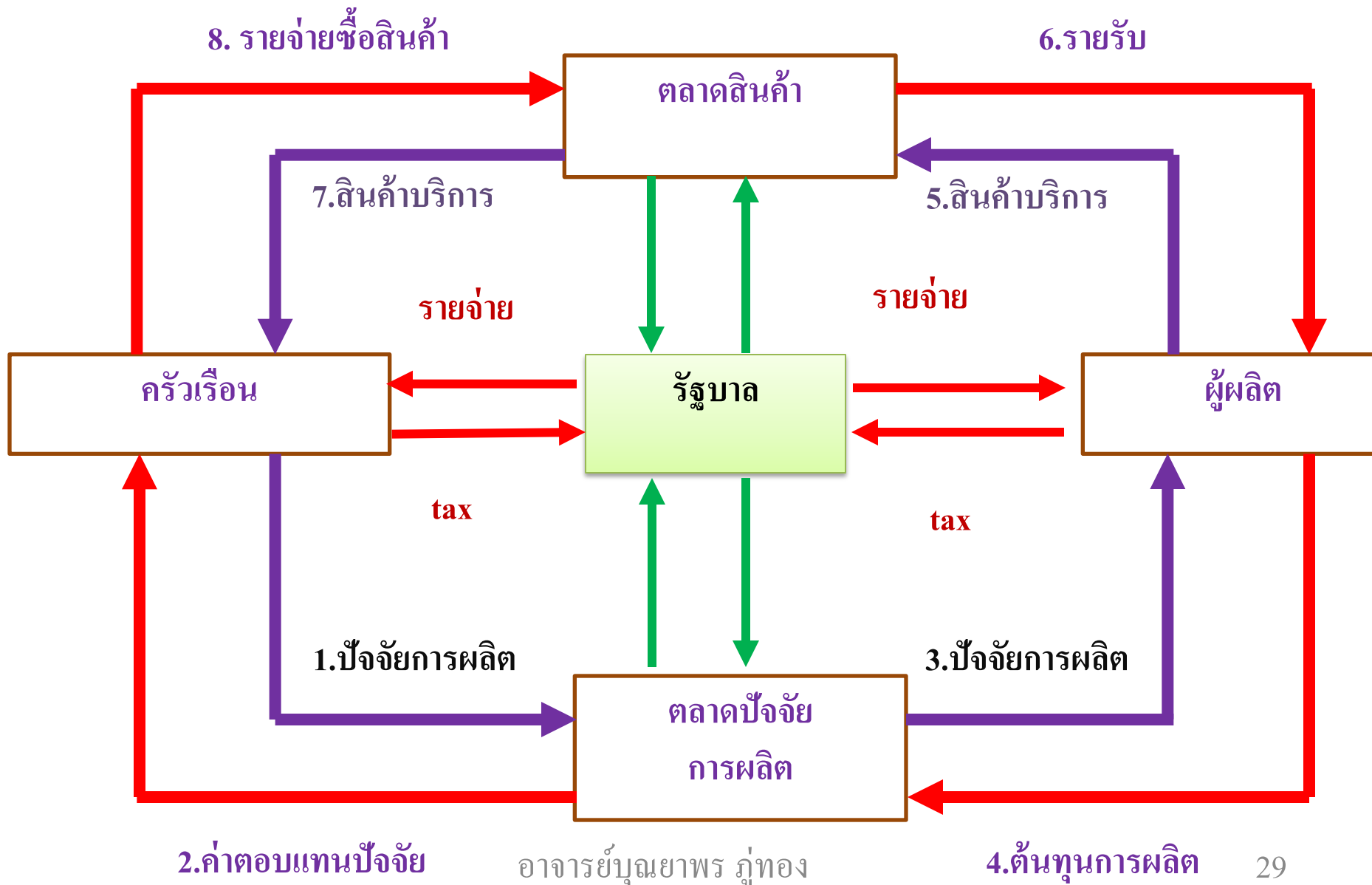
ระบบเศรษฐกิจที่ใช้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

ระบบเศรษฐกิจที่ใช้เงินเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนโดยผ่านตลาด

กรณีมีกิจกรรมของรัฐบาล

วิธีการศึกษาเศรษฐศาสตร์

1. วิธีการนิรนัย (Deductive Method) เป็นการตั้งข้อสมมติฐานขึ้นมาก่อน แล้วนำมาตรวจสอบกับข้อมูลที่ปรากฏขึ้นจริง
2. วิธีการอุปนัย (Inductive Method) เป็นการรวบรวมข้อมูลต่างๆที่เกิดขึ้นจริง แล้วนำมาสร้างเป็นทฤษฎี

ประโยชน์ของเศรษฐกิจศาสตร์

1. ต่อผู้บริโภค

2. ต่อผู้ผลิต

3. ต่อผู้บริหารประเทศ

แบบฝึกหัดบทที่ 1

1. ถ้านักศึกษาอยู่กลางป่าที่มีอาหารอย่างสมบูรณ์ นักศึกษาต้องใช้วิชาเศรษฐศาสตร์ในการดำเนินชีวิตหรือไม่ เพราะเหตุใด

2. ในประเทศที่ใช้ระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมมีปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจอะไรบ้าง และประเทศเหล่านี้แก้ปัญหาทางเศรษฐกิจนี้อย่างไร และมีแนวทางหรือคำตอบเกี่ยวกับการแก้ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจของเศรษฐกิจแบบวางแผนจากส่วนกลางอย่างไร